Bijlage I - No regret projecten programma Samen tegen mensenhandel 2023-2024

Mensenhandel Field Lab III
Het doel van Mensenhandel Field Labs is het samenbrengen én opleiden van mensen die zich op allerlei posities in en om de veiligheidsketen bevinden. In Mensenhandel Field Lab III hebben 5 multidisciplinaire teams van in totaal 40 deelnemers gewerkt aan nieuwe interventies op verschillende vlakken van mensenhandelproblematiek. De teams hebben zich gericht op het verdwijnen van alleenstaande minderjarige asielzoekers uit de opvang, op de facilitators van Latijns-Amerikaanse illegale sekswerkers, op de opvangproblematiek van slachtoffers van mensenhandel, op de criminele uitbuiting van jongeren in combinatie met het non-punishment beginsel en op de kwetsbare en jonge uithalers.
Alle teams zijn geslaagd in het uitvoeren van een (eerste) interventie gedurende 100 dagen en hebben daar verantwoording over afgelegd in een stakeholdersessie.

Proeftuin aangiftebereidheid
In 2021 is het Centrum Kinderhandel en Mensenhandel (CKM) in opdracht van de politie gestart met de proeftuin aangiftebereidheid. Het doel van de proeftuin is om het strafproces voor slachtoffers van mensenhandel meer trauma-sensitief en slachtoffergericht te maken en daarmee de aangifte- en contactbereidheid van slachtoffers richting de politie te vergroten. Het beoogde resultaat hiervan is, onder andere, dat de opsporingsonderzoeken versterkt worden. Hierbinnen vallen drie subdoelstellingen, namelijk (i) het verkleinen van de angst voor vergelding, (ii) het vergroten van de objectieve en subjectieve veiligheid van het slachtoffer en (iii) het verlagen van de drempel binnen het strafproces om te kiezen voor het doen van aangifte. Om de doelstelling te bereiken wordt een trauma-sensitieve werkwijze binnen het strafproces getoetst die gericht is op de vroeg bescherming van slachtoffers, het vergroten van het vertrouwen in het strafproces en het voorkomen van secundaire victimisatie. Deze werkwijze is van 2021-2022 getoetst. Na die periode is geconcludeerd dat de interventies positieve resultaten laten zien, maar dat er langdurigere toetsing en toetsing in meer regio's benodigd is om concrete aanbevelingen over de inzet van de interventies te doen. Daarom is de proeftuin aangiftebereidheid in 2023-2024 in opdracht van het ministerie van Justitie en Veiligheid, middels de no regrets, verlengd.
Binnen de verlenging van de proeftuin worden verschillende interventies (die in de eerste fase van de proeftuin uitgerold zijn) uitgebreider getoetst en breder uitgezet in meerdere regio's, namelijk: (i) de inzet van een recherchepsycholoog, (ii) het verhoor van de rechter-commissaris, (iii) het verkorten van de doorlooptijden en (iv) de veiligheidscoördinator. Daarnaast wordt er binnen de verlenging ook een nieuwe interventie getoetst, namelijk (v) de inzet van een ervaringsdeskundige.
De proeftuin kent een operationele looptijd tot en met oktober 2024. Daarna zullen de resultaten uitgebreid worden geanalyseerd en zal een rapportage worden opgesteld waarin concrete aanbevelingen over de inzet van de getoetste interventies ten behoeve van het vergoten van de contact- en aangiftebereidheid van slachtoffers mensenhandel. Deze aanbevelingen kunnen vervolgens worden gebruikt in de verkenning naar de haalbaarheid van de structurele inbedding van de proeftuin aangiftebereidheid, wat als actie in het programma Samen tegen Mensenhandel is opgenomen.

Uitbuiting en LVB
Het aandeel personen met een licht verstandelijke beperking (LVB) is groot onder slachtoffers van uitbuiting, terwijl een LVB doorgaans niet herkend wordt. Het is met name voor professionals van belang hen te herkennen zodat er passende begeleiding en behandeling gegeven kan worden. Doel van dit project onder leiding van Koraal was de kennis van professionals rondom uitbuiting (specifiek criminele uitbuiting) en LVB te vergroten en daarnaast hun handelingsverlegenheid te verkleinen. Daarvoor is kennis en kunde opgehaald uit focusgroepen met professionals, zijn gesprekken gevoerd met jongeren en ouders en is er gekeken naar bestaande literatuur. Uit de gesprekken zijn praktische handvatten gekomen voor professionals rondom signaleren van uitbuiting bij LVB, gespreksvoering en het invullen van behandeling. Daarnaast kwam uit de gesprekken de behoefte aan een behandeling die aansluit bij het eigen tempo en specifieke aandacht dan wel bijstand voor de ouders.

De opgedane kennis en kunde is samengevat en geborgd in vrij toegankelijke handreikingen voor professionals uit verschillende domeinen die met personen met een LVB en (potentiële) slachtoffers van uitbuiting in aanraking komen. Deze worden gedeeld op verschillende kennisplatformen. Ook worden er presentaties voor verschillende sectoren door het hele land gegeven en wordt geïnvesteerd in kennisnetwerken om deze kennis en kunde vast te houden en te blijven ontwikkelen.

Ondersteuningsaanbod voor (potentiële) jongensslachtoffers van seksuele uitbuiting en tegengaan handelingsverlegenheid bij professionals
Dit project wordt uitgevoerd door een consortium van vijf zorgorganisaties met expertise op het gebied van seksuele uitbuiting (Koraal, Lumens, Fier, Pretty Woman/Best man en Sterk Huis). Omdat (potentiële) jongensslachtoffers veelal niet praten over slachtofferschap door de heersende gendernormen en taboes, en ze door hun omgeving niet herkend of erkend worden als slachtoffer, krijgen ze niet tijdig de hulp en bescherming die ze nodig hebben. Dit is zorgelijk, want ook al is de maatschappij zich hier weinig bewust van, ook jongens kunnen slachtoffer zijn of worden van seksuele uitbuiting.
Doel van dit project is dan ook het vergroten van het bewustzijn en de kennis van jongensslachtoffers én professionals over seksuele uitbuiting en het verlagen van drempels om hulp te zoeken en aan te bieden. Door onder meer actief met de betreffende jongens samen te werken wordt de kennis en het bewustzijn vergroot bij jongensslachtoffers zelf en bij professionals. In dit project is samenwerken met de jongens zelf een randvoorwaarde, want alleen met hun hulp komen we tot een website met passende informatie voor de doelgroep, en een campagne waarmee we hen kunnen bereiken. Daarnaast is er een e-learning module ontwikkeld voor professionals. Bovendien draagt dit project bij aan passende en laagdrempelige hulp voor deze groep. Ook dit gebeurt samen met de betreffende doelgroep. Met hen en professionals is gekeken op welke wijze de bestaande zorgmethodieken van de vijf zorgorganisaties toegankelijker gemaakt kunnen worden en beter op hun behoeften aan kunnen sluiten.

Signalentafel mensenhandel RIEC Midden-Nederland
In 2022 is een pilot 'signalentafel mensenhandel Midden-Nederland' opgezet. De tafel was opgezet om zachte signalen van alle vormen van mensenhandel tussen zorg- en veiligheidspartners te delen, verrijken en doorgeleiden naar de juiste partner, multi- of integrale (casus)tafel. Door het gezamenlijk delen van zachte signalen van mogelijke criminele, seksuele en/of arbeidsuitbuiting wilde men via de signalentafel bereiken dat: (1) slachtoffers tijdig worden herkend, benaderd en de juiste zorg wordt geboden, (2) slachtoffer- en daderschap kan worden voorkomen en (3) daders adequaat kunnen worden ontmoedigd en/of vervolgd.
Doel van het no regret project was om een juridische grondslag te creëren voor de signalentafel mensenhandel Midden-Nederland, waardoor zorg- en veiligheidspartners zachte signalen van mensenhandel met elkaar kunnen delen, verrijken en doorgeleiden naar de juiste partner of casustafel. Aan het begin van de pilot is gestart met de organisatie van één signalentafel. Nu men elkaar goed weet te vinden, blijkt dat het wenselijk is om meer tafels op kleinere schaal en op hogere frequentie te organiseren. Het blijkt waardevol om de verschillende werkprocessen van de verschillende betrokkenen en regio's naast elkaar te leggen, om overlap te voorkomen en de processen meer bij elkaar te brengen. Er is ook een training ontwikkeld om signalen van mensenhandel te herkennen en op te volgen. Deze training is al aan een grote groep professionals gegeven en wordt nog steeds uitgebreid.
Momenteel is er een werkbare manier gevonden om zachte signalen van mensenhandel te bespreken in de regio. De worsteling rond (de juridische grondslag van) gegevensdeling wordt echter, net als in veel andere regio's, ook in Midden-Nederland ervaren. De geleerde lessen uit de pilot zullen worden meegenomen in de uitvoering van de acties onder Actielijn 5, verbetering van de informatiedeling en gegevensverwerking.

Inzet ervaringsdeskundigen binnen het programma Samen tegen mensenhandel
Het doel van het project was om te onderzoeken hoe ervaringsdeskundigen een duurzame plek kan worden gegeven in de landelijke aanpak van mensenhandel, in de vorm van structurele betrokkenheid bij het programma Samen Tegen Mensenhandel. Een mooie bijvangst hiervan zou zijn om anderen te inspireren ook te werken met ervaringsdeskundigen. Het advies 'Ervaringsdeskundigheid gelijkwaardig inzetten – Advies inzet ervaringsdeskundigen binnen het

Programma Samen tegen mensenhandel' is inmiddels door CoMensha opgeleverd. Om concreet aan de slag te gaan met inzet van ervaringsdeskundigen in het programma was het advies vormgegeven in de vorm van een stappenplan, met per stap bijbehorende adviezen en eventuele (voorbeeld)uitwerking. Het advies is positief ontvangen en wordt geïmplementeerd zodat ervaringsdeskundigen in 2025 en 2026 structureel worden betrokken binnen de uitvoering van het Actieplan.

Platform HOPE
Platform HOPE bestaat uit getrainde ervaringsdeskundige professionals op het gebied van seksuele uitbuiting. Het platform behartigt de belangen van slachtoffers en is gesprekspartner voor gemeenten, landelijke overheid, politiek, opsporingsdiensten, hulpverlening, media en andere organisaties. HOPE zet zich onder andere in voor het doorbreken van taboes, slachtoffervriendelijke hulp en een beter aangifteproces. Daarnaast wordt het platform ingezet als vraagbaak, adviseur, meedenker, voorlichter en projectontwikkelaar in participatietrajecten of als klankbord. In de projectperiode is ingezet op borging en verbetering van Platform HOPE. Er heeft een (groeps)coachingsdag plaatsgevonden ten behoeve van het welzijn van de leden. Zo zijn processen voor nieuwe leden aangescherpt en passender gemaakt. De website en communicatiemiddelen zijn ingezet om het netwerk te vergroten. De leden geven aan dat er daardoor meer duidelijkheid en structuur is ontstaan. Daarnaast is een onderzoek uitgevoerd dat een (intern) rapport heeft opgeleverd. Dit kwalitatief onderzoek heeft ervaringen en kanttekeningen laten zien, waar het Platform direct mee aan de gang is gegaan. Voorbeeld is het uitdragen van successen en het goed doornemen van de opdracht, tot in details. Ook het actueel houden van kennis is een doelstelling die uit dit onderzoek voort is gekomen en waar direct een verkenning in heeft plaatsgevonden. Zoals eerder benoemd worden de evaluaties per opdracht ook gebruikt om aanbod waar mogelijk aan te scherpen.

No place for sex trafficking
Met financiële middelen uit de no regret middelen is het platform No Place for Sex Trafficking (NPST) door CoMensha gecontinueerd en verduurzaamd zodat het aantal deelnemende hotels en getrainde medewerkers verder kon worden vergroot. Op het moment van de no regrets aanvraag (begin 2023) had NPST ruim 200 deelnemende hotels en 127 uitgereikte certificaten. Inmiddels (peildatum 15 juli 2024) zijn er 351 hotels ingeschreven, waarvan 172 een certificaat hebben ontvangen. Er zijn in de projectperiode dus ongeveer 150 nieuwe hotels ingeschreven en 45 nieuwe hotels hebben in deze periode een certificaat behaald. Dit draagt bij aan preventie en signalering van seksuele uitbuiting in met name hotels.

Escape truck mensenhandel
Het project betreft het ontwikkelen van een bewustwording- & trainingstool op de thema's seksuele uitbuiting, criminele uitbuiting en arbeidsuitbuiting in de vorm van een didactisch verantwoorde ontsnappingskamer met een volledig zintuigelijke beïnvloeding en met waarheidsgetrouwe verhaallijnen. Door het middel in te zetten in landen van herkomst van mensenhandel poogt het project om kennis over het ontstaan van slachtofferschap, de door criminelen toegepaste modus operandi en de gevolgen van slachtofferschap, alsook bewustwording, te vergroten. Ook ziet het toe op het verankeren van samenwerking tussen verschillende relevante partijen, zoals bijvoorbeeld politie en hulporganisaties.
In diverse landen hebben verschillende mensen, na een bezoek aan de escapetruck, melding gedaan van slachtofferschap en dit heeft geleid tot diverse politionele acties, het redden van enkele slachtoffers en een succesvolle veroordeling. De escapetruck is ingezet in verschillende plaatsen in Nederland, Polen en Hongarije.

Preventie en aanpak van arbeidsuitbuiting door training en directe ondersteuning
In dit project is door Fairwork gewerkt aan de preventie en aanpak van arbeidsuitbuiting door training en directe ondersteuning aan de doelgroep. Hiervoor zijn verschillende activiteiten georganiseerd:
A) signalering, advisering en ondersteuning van non-EU migranten met signalen van arbeidsuitbuiting;
B) signaleringstrainingen voor aandachtsfunctionarissen en toezichthouders in de RIEC regio Oost-Nederland;

Ook is gewerkt aan de ontwikkeling, uitvoering en borging van signaleringstrainingen voor Veilig Thuis, en is er een praktische toolkit ontwikkeld en signaleringstrainingen georganiseerd voor huisartsen.

Arbeidsuitbuiting bij Aziatische arbeidsmigranten
Er is door SHOP Den Haag een overdrachtsmethode ontwikkeld om Aziatische arbeidsmigranten landelijk te bereiken. Ook is er binnen dit project gewerkt aan verdere bewustwording ter voorkoming van arbeidsuitbuiting onder de doelgroep.

Online Outreach Program mannelijke slachtoffers van seksuele uitbuiting
In 2023 is Spine gestart met het Online Outreach Program gericht op (mogelijke) mannelijke slachtoffers van seksuele uitbuiting. Het doel van het Online Outreach Program is het (in een vroegtijdig stadium) signaleren, contact opbouwen, interveniëren en (waar nodig) helpen van mannelijke slachtoffers van seksuele uitbuiting en/of seksueel geweld en hen de juiste online/regionale hulpverlening aan te bieden. Dat doet Spine door proactieve online outreach naar mogelijke mannelijke slachtoffers van seksuele uitbuiting die een advertentie hebben geplaatst op seksadvertentieplatformen. Spine analyseert deze seksadvertentieplatforms, ontwikkelt techniek en ondersteunt online hulpverleners door hen een bericht te laten sturen naar de mogelijke slachtoffers, met het doel met hen in gesprek te gaan en hen de hulp te bieden waar zij behoefte aan hebben. Tot nu toe zijn berichten uitgestuurd via de websites Boys4U, Kinky.nl, Sexjobs, Redlights en Eurogirlescort. Het programma kent een looptijd tot 1 januari 2025. Daarna zullen de resultaten van het programma worden geanalyseerd en in een eindrapportage worden opgenomen.